

Datum

19 januari 2024

Onderwerp

VNG inbreng begrotingsbehandeling VWS 2024

Geachte woordvoerders Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Volgende week op 24 en 25 januari heeft u uw plenaire begrotingsbehandeling VWS.

Hieronder geven we vanuit de gemeenten onze punten mee voor het debat. Op 29 januari vindt tevens het WGO Jeugd plaats, hiertoe sturen wij u een apart position paper.

In de bijlage treft u tevens een gezamenlijke brief van VNG, Aedes, Valente, De Nederlandse ggz, het Leger des Heils, HVO Querido en De Tussenvoorziening aan over de aanpak van dakloosheid.

Mocht u vragen hebben of een toelichting wensen, neemt u dan gerust contact op. Naast deze schriftelijke toelichting nodigen wij u uit om kennis te maken met de VNG in een persoonlijk gesprek met de leden van onze bestuurlijke VNG Commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs. Wij nemen hier binnenkort contact met u over op.

Gezond samenleven en oud worden

Gemeenten zijn medeverantwoordelijk voor de zorg en ondersteuning aan onze jeugd, ouderen en kwetsbare inwoners. Wij staan dicht bij onze inwoners, kennen hun persoonlijke situatie en weten wat er nodig is. Gemeenten zetten vanuit zicht op de uitvoeringspraktijk een stap naar voren en hebben een visie met concrete agenda opgesteld voor de komende periode: de propositie Waarde van het Sociaal Domein, die we ook aan de formerende partijen en aan u zullen aanbieden.

Gezond samenleven staat onder grote druk. Wij staan voor drie grote opgaven, die we met u en het nieuwe kabinet gezamenlijk willen aanpakken:

1. Het opvangen van de vergrijzing in de samenleving en ouderenzorg toekomstbestendig maken.
2. Gezond leven makkelijker maken.
3. Kwetsbare groepen (al dan niet in) een beschermde thuissituatie, hulp en ondersteuning bieden.

Inwoners in een kwetsbare situatie hebben vaak geen sociaal netwerk om problemen het hoofd te bieden. Door de toenemende vergrijzing en afname van het arbeidspotentieel om de zorgvraag op te vangen, zal de zorgbehoefte groter worden dan de (professionele) zorg aankan. Een grotere groep inwoners zal ook mantelzorger zijn. Daarnaast zien we dat overgewicht een 'stille pandemie' aan het worden is met grote sociale gevolgen en zorgkosten. Om het zorgstelsel

toekomstbestendig te maken, moeten nu keuzes gemaakt worden die in brede zin bijdragen aan gezond leven en ouder worden.

Het is nodig om de komende kabinetsperiode stappen te zetten. Hier horen passende structurele financiën bij, een uitvoerbaar wettelijk kader en ruimte voor maatwerk voor wie onbedoeld tussen wal en schip valt. Dit kan niet los worden gezien van andere grote opgaven zoals bestaanszekerheid en woonbeleid.

Begrotingsbehandeling

In dit bredere kader vragen we voor deze begrotingsbehandeling concreet aandacht voor de volgende punten:

1. Totdat we een stabiel en houdbaar Wmo en jeugdstelsel hebben - en er voor gemeenten meer financiële zekerheid is - nemen gemeenten er geen zorgtaak bij, zoals onderdelen van de Wet langdurige zorg (Wlz). Voor ons staat de toegankelijkheid van passende zorg voor alle burgers voorop. Daarom zien wij beperking van instroom in de Wlz via financiële prikkels in de Wmo niet als realistische oplossing. De Wmo is erop gericht om mensen zo lang als mogelijk te laten participeren in de samenleving, maar dat is niet voor iedereen mogelijk. Het CIZ beoordeelt de passendheid van zorg en instroom in de Wlz. Momenteel loopt het houdbaarheidsonderzoek Wmo. Wij vragen u dit als objectieve basis te gebruiken bij overwegingen over de toekomst van de Wlz.
2. Om de ambities van de aanpak dakloosheid en beschermd wonen waar te maken hebben gemeenten de juiste randvoorwaarden nodig. Dit betekent financiële stabiliteit, de invoering van een nieuw objectief verdeelmodel voor beschermd wonen (incl. invoering van een woonplaatsbeginsel) en randvoorwaarden rondom wonen en bestaanszekerheid. Dit is ook verwoord in de brief die wij gezamenlijk met partners (zie bijlage) hebben opgesteld. Hierin vragen we om:
  - Een financiële impuls om de kostenstijgingen in de jaren 2022-2023 te kunnen compenseren door de doeluitkering (DU) met 10% eenmalig te verhogen.
  - Snel duidelijkheid over financiën 2024; gemeenten krijgen pas in de meicirculaire 2024 duidelijkheid over de beschikbare extra structurele middelen voor de aanpak van dakloosheid in 2024 en verder. Daarmee is het voor gemeenten nu onmogelijk om een meerjarenplan inclusief begroting vast te stellen. Dit is echter wel nodig als we de gezamenlijke ambitie van het nationaal actieplan dakloosheid 2023-2030 willen behalen.

Wij vragen daarnaast aandacht voor de opvang van slachtoffers mensenhandel. Hiervoor zijn nu 35 bedden beschikbaar, maar een tekort aan middelen om dat in stand te houden.

3. Wij vragen u aan te dringen op een snelle evaluatie van de stimuleringsregeling Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). Wij vragen ons af of de regeling wel voldoende leidt tot de bouw van zorggeschikte woningen met sociale huur. De woningmarkt is een groot knelpunt voor de ondersteuning van ouderen, inwoners die beschermd moeten wonen met een zorg- en/of ondersteuningsvraag en voormalig dak- en thuislozen die opnieuw een bestaan opbouwen. Het bevriezen van de capaciteit van intramurale verpleegzorg maakt het bovendien noodzakelijk om snelle voortgang te maken met de bouw van zorggeschikte

woningen voor ouderen met een Wlz-indicatie. Het is belangrijk dat hier de snel de juiste stappen in worden gezet.

4. Wij vragen om gezonde keuzes meer te stimuleren via wetgeving die gezonde keuzes stimuleert. De beweging naar de voorkant en inzetten op preventie is noodzakelijk om de (medische) zorg toegankelijk, betaalbaar en van voldoende kwalitatief houden voor iedereen. Het Gezond en Actief Leven Akkoord zet hier stappen in, maar er is structurele inzet op nodig. Dit betekent 'health in all policies': wetgeving die gezonde keuzes stimuleert en structurele middelen aan gemeenten voor preventie.

Tot slot

We wensen u in de komende jaren veel wijsheid bij u werk. In de komende jaren kunt u op de bovengenoemde onderwerpen bijdragen aan de toekomst van ons stelsel zorg en ondersteuning en een gezondere samenleving.